

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини Андрощук Людмили Михайлівни на дисертацію Завгородньої Євгенії Євгеніївни на тему «Розвиток творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі навчальних закладів культури і мистецтв», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.07 – теорія і методика виховання

Процеси глобалізації знаходять своє відображення й у сфері української освіти. Роль вищої школи в індивідуально-творчому розвитку людини постійно зростає. Серед основних завдань вищого навчального закладу відповідно до Закону України Про вищу освіту для університетів, академій, інститутів – створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів.

Відома американська танцівниця, засновниця танцю модерн Айседора Дункан стверджувала, що танець – це пульс Всесвіту, відображений в індивідуальності людини. Інтерпретуючи її думку в контексті сприйняття людини як мікрокосмосу (Г. Сковорода), вважаємо танець невичерпним джерелом реалізації творчого потенціалу людини на шляху до самоактуалізації.

Погоджуємось з думкою О.Отич, що розвивальна функція хореографічного мистецтва полягає в його спроможності забезпечувати гармонію фізичного, духовного, естетичного, художнього та творчого розвитку майбутнього фахівця; сприяти вдосконаленню його сутнісних сил, творчих якостей і здібностей, зростанню внутрішніх потенціалів, розвиткові пізнавальної активності та емоційної чутливості, естетичних потреб і смаків, стимулюванні прагнення до самовдосконалення.

З огляду на вплив мистецтва танцю на особистість вирішальну роль у підготовці майбутніх хореографів відіграє цілеспрямований процес розвитку творчого потенціалу у освітньому середовищі вищих навчальних закладів культури і мистецтв.

Узагальнюючи вищесказане, маємо зауважити, що наукова робота Завгородньої Євгенії Євгеніївни присвячена актуальній і недостатньо розробленій у сучасній науці темі.

Доцільність вибору теми роботи підтверджує той факт, що вона виконана згідно з науковою темою кафедри педагогіки, що входить до комплексної наукової теми ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» «Освітні технології навчально-виховного процесу в сучасних закладах освіти (державний реєстраційний номер 01 10U000751).

Структура дослідження (вступ, 2 розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки) логічна та підпорядкована виконанню основних завдань. Загальний обсяг становить 215 сторінок друкованого тексту, обсяг основного тексту – 164 сторінки, що відповідає вимогам МОН України до кандидатських дисертацій. Список використаних джерел налічує 236 найменувань. Посилання в основному тексті загалом здійснено з дотриманням нормативних вимог.

Дисертантом на високому науковому рівні обґрунтовано вибір теми, визначено мету, гіпотезу, завдання, об'єкт і предмет дослідження, досить вдало підбрано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів, що дозволило Є. Завгородній повністю виконати поставлені завдання.

Не викликає сумніву наукова новизна одержаних результатів, яка полягає, передусім, у тому, що вперше обґрунтовано організаційно-педагогічні умови розвитку творчого потенціалу майбутніх хореографів в освітньому середовищі вищих навчальних закладів культури і мистецтв; визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, поведінковий), показники (ціннісне ставлення до майбутньої професійної діяльності, прагнення до постійного оволодіння професійними знаннями уміннями навичками розвитку творчого потенціалу, емоційна саморегуляція; розуміння сутності творчого потенціалу особистості механізмів його прояву та усвідомлення необхідності його виявлення у професійній діяльності хореографа; свідомо регульована творча діяльність, поведінка, розвинута емпатія, здатність до рефлексії) та рівні (високий, достатній, середній, критичний, низький) розвитку творчого

потенціалу майбутніх хореографів; уточнено зміст понять «творчий потенціал майбутніх хореографів», «освітнє середовище вищого навчального закладу культури і мистецтв» та їх структуру; подальшого розвитку набули форми, методи розвитку творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі вищих навчальних закладів культури та мистецтв.

Дисертаційна робота Є. Завгородньої має вагоме практичне значення, оскільки навчально-методичні матеріали, що включають комплекс інтерактивних виховних заходів «Естетичні цінності хореографічного мистецтва» та методичні рекомендації для керівників хореографічних студій «Творчий потенціал у професійній діяльності майбутнього хореографа», можуть бути упроваджені в освітнє середовище вищих навчальних закладів культури та мистецтв.

Дисертантом здійснено ґрунтовний аналіз поняття «творчий потенціал» у філософському, психолого-педагогічному та мистецькому аспектах та означено в історичній ретроспективі його еволюцію у відповідності до змісту освіти в контексті суспільно-історичних процесів; доведено актуальність пошуку ефективних шляхів розкриття творчого потенціалу особистості як універсальної проблеми вищої школи (п.1.1, с.11-45).

Заслуговує схвалення розгляд феномену творчості в акмеологічній парадигмі (п 1.1, с.30); означення творчої особистості як показника найвищого ступеня розвитку людини; трактування життєтворчості як позитивної стратегії реалізації особистісного потенціалу (п 1.1, с.41); окреслення структури творчого потенціалу особистості (творчі здібності, креативність, творча активність) (Таб. 1.1, с. 51); визначення феномену «творчий потенціал майбутнього хореографа», який автор трактує як «сукупність власне потенціалу (індивідуальні психічні процеси, здібності, мотивація до творчої діяльності); знань, вмінь, навичок; відносин, способів діяльності і самовираження, які отримані в результаті навчання, творчої діяльності і в процесі соціалізації» (с.98).

Позитивною стороною рецензованої роботи, на нашу думку, є окреслення принципів освітнього середовища вищих навчальних закладів культури і

мистецтв у процесі розвитку творчого потенціалу майбутніх хореографів серед яких поєднання традицій і новаторства, системності та послідовності навчання; індивідуалізації та диференціації; наочності; поєднання вербальних і невербальних факторів впливу; руху від простого до складного; міцності знань і умінь; міжпредметних зв'язків (п.1.3, с. 87).

Цінною є думка автора про важливість цілісності організації навчально-виховного процесу з метою розвитку творчого потенціалу на основі комплексного характеру підготовки хореографів у вищих навчальних закладах культури і мистецтв, який базується на вивченні низки профільних курсів, спецкурсів, організації практик; на поєднанні традиційних форм освітнього процесу (лекції, практичні, лабораторні) з нетрадиційними (майстер-класи); на раціональній організації індивідуальної та самостійної роботи студентів (п.2.1, с.85-97).

Заслуговує на увагу визначення п'яти рівнів розвитку творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі вищих навчальних закладів культури та мистецтв (високий, достатній, середній, критичний, низький) на основі показників та критеріїв, що дозволило визначити вектор та стратегії розвитку творчого потенціалу та виявити динаміку зростання рівня розвитку цієї якості у студентів (п.2.2, с. 111-115).

Доведена ефективність організаційно-педагогічних умов розвитку творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі вищих навчальних закладів культури та мистецтв, зокрема, спрямованості освітнього середовища вищих навчальних закладів культури та мистецтв на формування ціннісного ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності, розвиток творчого потенціалу; активізації виховного потенціалу освітнього середовища вищих навчальних закладів культури та мистецтв на розвиток виконавського, постановочного та педагогічного досвіду майбутніх хореографів; впровадження інтерактивних форм, методів, спрямованих на розвиток творчого потенціалу майбутніх хореографів забезпечують ефективність процесу розвитку творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі вищих навчальних

закладів культури та мистецтв, що підтверджують результати формувального етапу дослідно-експериментальної роботи (п.2.2, с. 127-145).

Заслуговує схвалення реалізований автором алгоритм проведення експериментальної роботи, опис способів обробки даних та аналіз результатів дослідження. Результати експерименту супроводжуються матеріалом у вигляді таблиць та рисунків, що суттєво унаочнює змістове поле дисертаційної роботи (п.2.3, с.145-157).

Висновки відповідають поставленим завданням, викладені чітко й переконливо, на достатньому науковому рівні, характеризуються узагальнено-логічним баченням досліджуваної проблеми, відзначаються самостійністю й новизною.

Автореферат дисертації цілком відбиває її зміст та структуру, надає чітке уявлення про особливості та отримання результатів проведеного дослідження.

Високо оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за необхідне висловити деякі побажання дискусійного характеру.

1.Грунтовний аналіз вітчизняної та зарубіжної філософської, психолого-педагогічної та мистецтвознавчої літератури дали змогу Є.Завгородній переконливо розкрити й охарактеризувати концептуальні положення власного дослідження. Та в деяких частинах текст дисертації дещо переобтяжений визначенням понять, які лише опосередковано стосуються теми дисертаційного дослідження.

2. З огляду на роль спецкурсу «Творчий потенціал у професійній діяльності майбутнього хореографа» у реалізації педагогічної умови «Активізація виховного потенціалу освітнього середовища вищих навчальних закладів культури та мистецтв на розвиток виконавського, постановчого та педагогічного досвіду майбутніх хореографів», доцільно було детальніше в дисертаційному дослідженні розкрити зміст пропонованого спецкурсу.

3. На нашу думку, дисертаційне дослідження є презентацією інноваційного підходу до проблеми розвитку творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі навчальних закладів культури і мистецтв,

тому доцільно було б доповнити додатки прикладами результатів творчої роботи студентів зокрема, творами-роздумами, розробками проектів «Тиждень творчих ідей», «Я – творча особистість» та ін.

Проте висловлені зауваження і побажання суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Вважаємо, що дисертація Завгородньої Євгенії Євгеніївни «Розвиток творчого потенціалу майбутніх хореографів у освітньому середовищі вищих навчальних закладів культури і мистецтв» є завершеною науковою працею, що має теоретичне й практичне значення отриманих результатів і відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, висунутих «Порядком присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24. 07. 2013 р. № 567 (пп. 9, 10, 12-14), а її автор – Завгородня Євгенія Євгеніївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри хореографії
та художньої культури Уманського
державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

Л.М. Андрощук